

POSTANOWIENIE

Dnia 4 września 2009 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jacek Gudowski (przewodniczący)

SSN Krzysztof Strzelczyk

SSN Dariusz Zawistowski (sprawozdawca)

Protokolant Bożena Nowicka

w sprawie z wniosku Syndyka Masy Upadłości Przedsiębiorstwa Wielobranżowego Produkcyjno-Usługowo-Handlowo-Eksportowego "INTIF" sp. z o.o. w Katowicach przeciwko "JEDYNKA" S.A. w Rzeszowie
o dokonanie zabezpieczenia roszczenia pieniężnego,
na posiedzeniu jawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 4 września 2009 r.,
na skutek zagadnienia prawnego przedstawionego
przez Sąd Okręgowy w Rzeszowie
postanowieniem z dnia 30 marca 2009 r., sygn. akt I Cz 169/09,

"Czy "dokonanie zabezpieczenia roszczenia pieniężnego" w rozumieniu art. 45 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. Nr 133, poz. 882 ze zm.) w aktualnym - to jest ustalonym ustawą z dnia 24 maja 2007 r. o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 112, poz. 769) - brzmieniu, oznacza wyłącznie sytuację, gdy doszło do faktycznego wykonania orzeczenia o zabezpieczeniu przez komornika, czy też przesłanka ta jest spełniona również wtedy, gdy na skutek podjętych przez komornika czynności obowiązany zabezpieczył roszczenie pieniężne przez złożenie odpowiedniej sumy do depozytu sądowego stosownie do art. 479^{19a} k.p.c., zaś postępowanie o dokonanie zabezpieczenia zostało umorzone na wniosek uprawnionego?"

odmawia podjęcia uchwały.

Uzasadnienie

Sąd Rejonowy w Rzeszowie postanowieniem z dnia 5 listopada 2008 r. oddalił skargę obowiązanego Spółki Akcyjnej „Jedynka” w Rzeszowie na postanowienie komornika przy Sądzie Rejonowym w Rzeszowie wydane w dniu 13 czerwca 2008 r., którym umorzył on postępowanie zabezpieczające prowadzone na wniosek uprawnionego syndyka masy upadłości Przedsiębiorstwa Wielobranżowego Produkcyjno - Usługowo - Handlowo - Eksportowego „INTIF” Sp. z o.o. w Katowicach i ustalił wysokość kosztów postępowania zabezpieczającego na kwotę 10 335,05 zł.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie rozpoznając zażalenie obowiązanego na postanowienie oddalające skargę na czynność komornika powziął wątpliwość, związaną z rozumieniem pojęcia dokonania zabezpieczenia roszczenia pieniężnego, które zostało użyte w art. 45 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji, Dz. U. Nr 133, poz. 882 ze zm. (dalej – u.o.k.s.). W jego ocenie faktyczne wykonanie przez komornika postanowienia o zabezpieczeniu jest niewątpliwie dokonaniem zabezpieczenia w rozumieniu tego przepisu. Wątpliwe jest natomiast, czy za dokonanie zabezpieczenia można uznać przypadek, gdy na skutek czynności podjętych przez komornika obowiązanemu „zabezpieczył roszczenie pieniężne przez złożenie odpowiedniej sumy do depozytu sądowego stosownie do art. 479^{19a} k.p.c.” w następstwie czego postępowanie prowadzone przez komornika zostało umorzone na wniosek uprawnionego. Zagadnienie to przedstawił do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu na podstawie art. 390 § 1 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sposób redakcji zagadnienia prawnego przedstawionego Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia oraz jego uzasadnienie wskazuje, że w ocenie Sądu Okręgowego w Rzeszowie komornik nie zrealizował w pełni postanowienia o zabezpieczeniu roszczenia pieniężnego z tej racji, że po zajęciu przez komornika rachunku bankowego obowiązanego nie zostały z niego ściągnięte jakiegokolwiek kwoty. Z tego względu należało ocenić, czy związane z dokonanym zajęciem

zachowanie obowiązanego, który w celu zwolnienia od zajęcia rachunków bankowych złożył do depozytu sądowego kwotę 518 891,23 zł, pozwala przyjąć, że doszło do dokonania zabezpieczenia w rozumieniu art. 45 ust. 1 u.o.k.s.

Stanowisko to wskazuje na wadliwe rozumienie charakteru tytułu zabezpieczającego, którym jest nieprawomocny wyrok wydany w postępowaniu gospodarczym (art. 479^{19a} k.p.c.), będący tytułem zabezpieczającym roszczenie pieniężne w rozpoznawanej sprawie. Do tego rodzaju tytułów stosuje się odpowiednio art. 492 § 2 k.p.c. Jest to związane z tym, że wyrok sądu gospodarczego zasądzający roszczenie pieniężne, podobnie jak nakaz zapłaty, nie określa sposobu zabezpieczenia. W tych wypadkach sposób zabezpieczenia wskazuje uprawniony składając tytuł zabezpieczający komornikowi. Nie oznacza to jednak, że uprawnionemu pozostawiono całkowitą swobodę wyboru sposobu zabezpieczenia. Ogranicza ją art. 747 k.p.c., który w sposób wyczerpujący określa dopuszczalne formy zabezpieczenia roszczeń pieniężnych. Przepis ten pozostaje w związku z art. 731 k.p.c., który stanowi, że zabezpieczenie nie może zmierzać do zaspokojenia roszczenia, chyba że ustawa nie stanowi inaczej. Art. 747 k.p.c. nie przewiduje takiej formy zabezpieczenia, która powala na ściągnięcie przez komornika kwoty świadczenia pieniężnego objętej tytułem zabezpieczającym. Art. 479^{19a} k.p.c. nie jest zaś przepisem szczególnym regulującym na innych zasadach formę zabezpieczenia roszczeń pieniężnych w oparciu o tytuł zabezpieczający, który stanowi wyrok sądu wydany w postępowaniu gospodarczym. Brak jest zatem całkowicie podstaw do stanowiska Sądu Okręgowego, który uznał, że w rozpoznawanej sprawie komornik miał podstawy do ściągnięcia kwoty zasądzonej wyrokiem, stanowiącym jedynie tytuł zabezpieczający i zdecydowało to o dokonaniu zabezpieczenia.

Wymaga też podkreślenia, że uprawniony we wniosku o dokonanie zabezpieczenia wniósł o zajęcie wierzytelności z rachunków bankowych obowiązanego, co odpowiada treści art. 747 pkt 1 k.p.c. W sprawie jest bezspornym, że komornik zrealizował to zajęcie, a obowiążany w celu zwolnienia środków znajdujących się na tych rachunkach wpłacił do depozytu sądowego kwotę ponad 500 000 zł. Nie ulega zatem wątpliwości, że komornik dokonał zabezpieczenia odpowiednio do treści wniosku o dokonanie zabezpieczenia

i rodzaju tytułu zabezpieczającego, co odpowiada zrealizowaniu zwykłego tytułu zabezpieczającego określającego wprost sposób zabezpieczenia. W tej sytuacji jest oczywiste, że komornik dokonał zabezpieczenia w rozumieniu art. 45 ust. 1 u.o.k.s., co czyni bezprzedmiotowym udzielenie odpowiedzi na przedstawione zagadnienie prawne. Jak już bowiem podkreślono motywem jego przedstawienia było stwierdzenie, że komornik nie zrealizował tytułu zabezpieczającego zgodnie z jego treścią.

Nie powinno budzić jednocześnie wątpliwości, że obowiązujące obecnie brzmienie art. 45 uoks, które przewiduje pobieranie przez komornika opłaty egzekucyjnej od wniosku o dokonanie zabezpieczenia nie dezaktualizuje poglądów co do rozumienia pojęcia dokonania zabezpieczenia prezentowanych w orzecznictwie na gruncie poprzednio obowiązującej wersji tego przepisu. Sąd Okręgowy powołał zasadnie dotyczące tego zagadnienia uchwały Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2005 r. (III CZP 27/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 59) i 29 września 2005 r. (III CZP 60/05, OSNC 2006, nr 7 - 8, poz. 117). Art. 45 ust. 1 u.o.k.s. przewiduje obecnie, że opłatę za dokonanie zabezpieczenia uiszcza wierzyciel, składając wniosek o dokonanie zabezpieczenia, a jeżeli wniosek ten nie jest opłacony, to komornik wzywa wierzyciela do uiszczenia tej opłaty i nie podejmuje czynności do czasu jej uiszczenia. Treść tego przepisu reguluje zatem oddzielnie dwie kwestie. Wymogów wniosku o dokonanie zabezpieczenia i podstaw do pobrania opłaty za dokonanie zabezpieczenia. Po pierwsze nakazuje traktować uiszczenie opłaty od wniosku o dokonanie zabezpieczenia jako wymóg wniosku o dokonanie zabezpieczenia przez komornika, rozumiany podobnie jak wymóg uiszczenia opłaty sądowej przy wnoszeniu pism wszczynających postępowanie w sprawie. Po drugie przesądza o tym, że opłata za dokonanie zabezpieczenia obciąża wierzyciela. Rozwiązanie to jest istotne z punktu widzenia komornika, gdyż art. 770 k.p.c. znajdujący odpowiednie zastosowanie przy ustaleniu kosztów postępowania zabezpieczającego, nie daje podstaw do obciążenia nimi uprawnionego i ich wyegzekwowania w oparciu o treść art. 770¹ k.p.c. Rozwiązanie przyjęte w art. 45 ust. 1 u.o.k.s. gwarantuje zatem komornikowi możliwość pobrania opłaty za dokonanie zabezpieczenia. Nie ma ono natomiast wpływu na rozumienie pojęcia dokonania zabezpieczenia, od czego uzależnione jest, zgodnie

z brzmieniem tego przepisu, „przysługiwanie opłaty” komornikowi. Powinno być ono rozumiane podobnie jak pobranie opłaty egzekucyjnej, co stanowi formę wynagrodzenia komornika. Tego rodzaju pobranie opłaty jest następstwem ustalenia wysokości kosztów postępowania egzekucyjnego (odpowiednio zabezpieczającego), przy uwzględnieniu jego wyniku. Nie pozwala to przyjąć, że samo uiszczenie opłaty od wniosku o dokonanie zabezpieczenia przez uprawnionego rzutuje na uprawnienie do jej pobrania przez komornika, które zostało uzależnione od dokonania zabezpieczenia.

Dodatkowo wymaga podkreślenia, że Sąd Okręgowy dokonał również wadliwej wykładni art. 479^{19a} k.p.c., przyjmując, że złożenie przez obowiązane sumy zasądzonej wyrokiem wraz z wymagalnymi odsetkami stanowi zabezpieczenie roszczenia pieniężnego przez obowiązane. Według brzmienia powołanego wyżej przepisu jest to suma wystarczająca do zabezpieczenia. Ta regulacja pozostaje w związku z treścią art. 742 k.p.c. Przepis ten zezwala obowiązanemu na domaganie się uchylenia przez sąd zabezpieczenia w razie złożenia sumy wystarczającej do zabezpieczenia (art. 747 § 1 i 4 k.p.c.) lub domagania się stwierdzenia upadku zabezpieczenia, w przypadku wpłacenia na rachunek depozytowy sądu sumy zabezpieczenia, o której mowa w art. 736 § 1 pkt 1 k.p.c. (art. 742 § 1 w zw. z art. 754¹ § 3 k.p.c.). Działanie obowiązane nie powinno być zatem kwalifikowane jako zabezpieczenie przez niego roszczenia. W praktyce spowodowało jedynie zmianę formy zabezpieczenia, którą zaakceptował uprawniony, składając wniosek o umorzenie postępowania zabezpieczającego prowadzonego przez komornika.

Uwzględniając powyższe Sąd Najwyższy, w oparciu o treść art. 390 § 1 k.p.c., orzekł jak w sentencji postanowienia..

Jz

/tp/